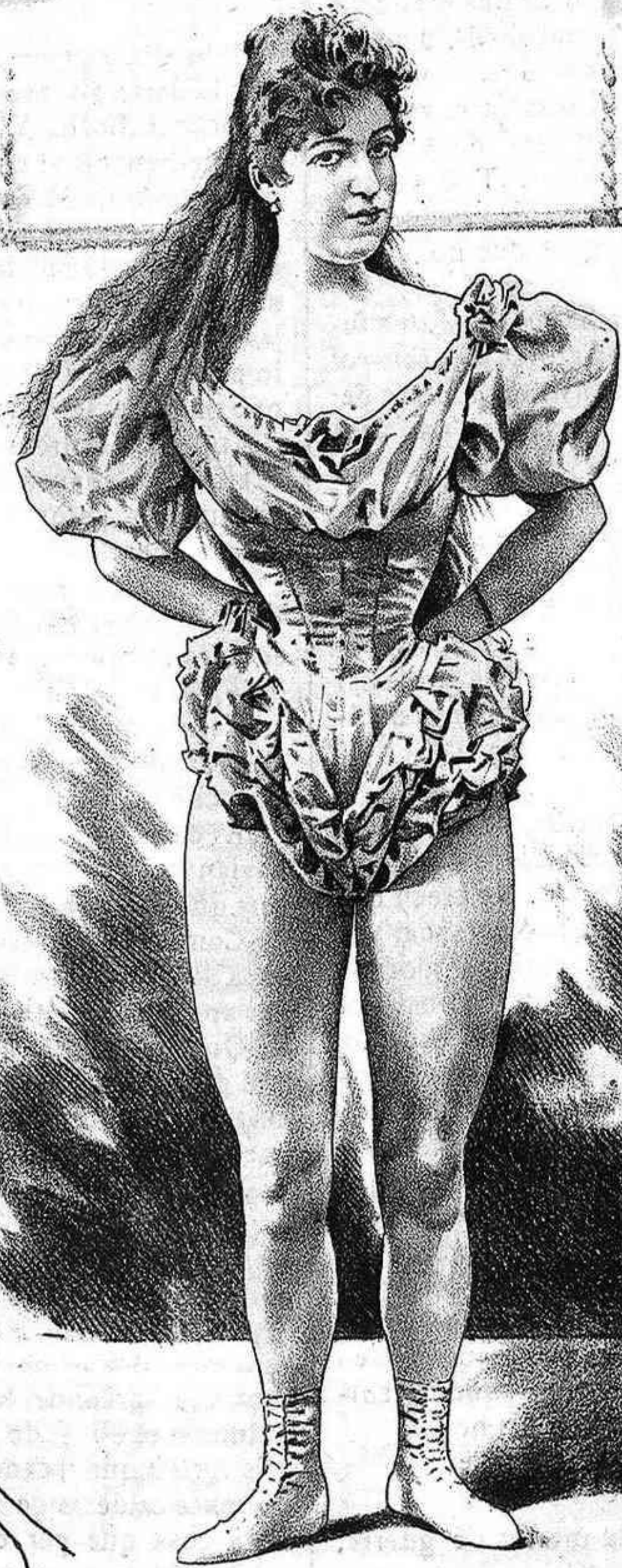

Núm. 515

Any XI

Barcelona 14 de Juliol de 1898

*Robert
de Campes*

DE DIJOURS A DIJOURS

De Marina...

Es trist y dolorós l' haver de confessar que des de la desfeta d' aquella célebre *Armada invencible* que Felip II enviá contra la Inglaterra y que las tempestats destrossaren en lo Canal de la Manxa, la Marina espanyola no ha tornat ja mes á casa ab los llores del triomf. Allavors la nació havia concentrat en la poderosa *Invencible* tot son vigor y tota sa vitalitat, infòitament superiors al vigor y á la vitalitat actuals, que no en va era aquell lo sigle culminant de nostra historia. Més lo que allavors no pogueren fer los canons d' un enemich, perque cap enemich digne d' Espanya existía en tota la superfície del planeta, ho feu la fatalitat y aquella potentia esquadra, la mes formidable qu' havia solcat may 'ls mars, fou combatuda pe'ls huracans, engolida per las onas, ó estabellada demunt de las costas de Inglaterra y Fransa que, l' una ab franca alegríia y l' altra ab malició somriure, vegeren desapareixe en pochos días lo poder naval de la nació que podia ferlos hi sombra en lo futur. ¡Tan espantosa fou aquella catástrofe, que segons historiadors de l' època, no hi hagué familia espanyola que no portés doi per la pèdua d' algún de sos individuos!

Desd' allavors, pesa sobre la marina nacional una funesta constelació. ¡La victoria no ha aturat mes son vol demunt las entenas de las naus espanyolas, á pesar del heroisme de'ls nostres mariners, demostrat en cent ocasions!

Lo sol de g'oria ha relluhit diversas vegadas en las cubertas dels nostres bastiments, pero ha sigut sempre ab la gloria del martiri, may mes ab la gloria del triomf.

A Trafalgar y en lo Callao l' heroisme espanyol arrivá á sublimarse, pero ni del un ni del altre combat, poguérem tréuren altre fruyt que 'l de haver de confessar la nostra impotencia y 'l de quedar cada cop mes debilitats com á nació marítima.

*
**

Soch profá en assumptos de marina y per lo tant poch indicat per judicar sobre las condicions que reuneix la oficialitat de l' armada espanyola. No crech que en quant á ilustració técnica, á abnegació personal y á esperit de cos, desdiguí avuy, de sa antiga y gloriosa historia. En los recents desgraciadíssims combats de Cavite y de Santiago de Cuba los heróichs Cadarso, Lazaga, Eulate, Villaamil y altres y altres, han reverdit los llores de'ls Gravina, Churruca, Alcalá Galiano y Mendez Nuñez pero en cambi los resultats práctichs d' aquestas dugas terribles catástrofes, donan molt que pensar. Catorze barcos de guerra ensorrats, mil morts y dos mil presoners, no's produheixen á un enemich aixís com aixís. Per arribar á ocasionar pèduas tant considerables, es necessari arriscar algún barco y algún centenar de vidas. En cambi 'ls nort-americanes poden gaudirse perfectament d' haver conseguit aquest resultat sense perdre un vaixell, sense perdre un home.

¿No sembla aixó misteriós é incomprendible?

*
**

L' esperit de cós, es lo nervi de la marina de guerra.

El animá 'l martiri gegant del héroes de Trafalgar ahir; ell dic á Mendez Nuñez sa famosa resposta mes tart. El ha posat lo revó ver del suicida á la má del pundo-norós Lazaga avuy y ell ha animat la resolució de 'n Cadarso, l' alé de l' Eulate y 'l sacrifici de 'n Villaamil. . ¿Pero y 'ls altres? ¿Ha sigut cumplint ab l' esperit de cós ó faltant á n' ell, com han caygut en mans del enemich mil cinchcents homes, ilesos en sa majoria, inclosos dos generals de Marina? ¿Ha sigut per falta d' esperit de cos ó per decret de la fatalitat inexorable com s' han perdut en contats minuts, sis barcos de combat al sortir de la badía de Santiago, sense ocasionar cap dany á l' enemich?... ¿Convindría aclarar aixó, per' que tot resulta estrany en eixa inexplicable derrotal

*
**

S' ha dit, y crech qu' aixó deu tenir son tonament, que la derrota s' explica per la superioritat del enemich en primer lloch, Y en lo segon lloch perque 'ls almirants espanyols al anar al sacrifici ho feyan impulsats pe' l govern de Madrit. Lo primer no té cap valor, perque la superioritat enemiga ja devía ésser coneguda per anticipat y coneixentla, devía evitarse á toda costa lo sufrir sos efectes. ¿Qué la opinió exigia mes decissió en las operacions navals? ¿Per quant se guarda, donchs, lo parlar clar y dirli á la opinió lo que 's pot fer y lo que no 's pot fer?...

Ara, si las ordres de sacrifici venian de Madrit com s' assegura, allavors s' imposaría la mes enérgica de las resolucions, perque 'l crim de lesa patria sería flagrant, patent, inescusable.

De totas maneres, y deixant en fora de discussió lo valor personal y la capacitat dels nostres marins, passen en lo ram de marina unas cosas tan inexplicables que 's fa precís definir responsabilitats, cayguí qui cayguí.

¿Es cert que la esquadra de 'n Cervera tenía canons desmuntats y per lo tant inservibles, ja avants d' entrar en toch?

¿Es cert, que 'ls individuos de las dotacions, no s' havian exercitat may en lo maneig de l' artillería? ¿Es cert que faltavan municions y carbó?

¿Com es que la esquadra, ixqué de la badía tirant la capa al toro, y al mitx del día, sent aixís que podia haver aprofitat un descuyt á las ombres de la nit?

¿Quan lo ministre de marina 's trasladá á Cádiz hi aná per activar la marxa de la esquadra Gámara ó per acallar las protestas dels marinos que s' oposavan á sarp en vista de las deficiencias del armament y davant de la seguritat d' una tercera edició de lo de Cavite?

¿Es cert que 'ls suministres de materials per la esquadra Cámara, s' han pagat al triple y al cuadruple de son valor, ab la complicitat d' algú?

¿Es cert que las llaunas d' oli pera la maquinaria de dita esquadra las envían d' Inglaterra y sobre pagarse á molt mes preu de lo que valen, de mitxa llauna en amunt surt oli y de mitxa en avall raja aygua clara? ¿Es veritat que 'l canoner Pilar; aquest *quero y no puedo* sense calderas de la marina de guerra, no serveix per altra cosa que per engolirse tres mil duros mensuals

entre gastos y pagas?...

¿Es veritat que en lo guarda costas Numancia s' hi gastan quinze mil duros, no mes que per amoblar y habilitar 'ls camarots, com si no hi fossin mes precisos bons canóns, que refinats confortos?

¿Es veritat, que 'ls travalls d' habilitació del gloriós Numancia s' efectuan sense descans y ab tota rapidés per la gran necessitat de que prompte quedi llest, escepte en determinadas horas de la tarde, que tothóm para de treballar á fi de que 'ls cops de martell no interrompin la tranquila *siesta* d' algú que no vol soroll mentres dorm?

Profecía

JA sé que t' has tornat fina, qu' ara gastas mantellina y á diari calsas guants. m' ho ha contat una vehina qu' era amiga teva avants.

M' ha dit que lo poch que cobras del treball d' engomá sobres ho invertes en vestits, y que sent tos pares pobres molt t' agradan 'ls mosquits.

Que per aná ben mudada passas sols de cansalada y encara gracias si 'n tens; pro qu' al sortir de ta estada vas netejante las dents.

Sé també qu' ets orgullosa, que t' pensas se alguna cosa y com t' ho pensas, presumis: jo que me 'n alegre, hermosa, qu' hagas prosperat en fums.

¡Oh! las llenguas no 's deturan: que t' pentinas aseguran á casa d' un perruquer, y fins alguns ne murmuran que no li fas mal paper.

Que t' *rozas* ab senyoretas, ab gent de moltas pessetas y ab la flor dels *sportmans*, que dus mijas guarnidetas y camisa ab farvaláns.

Com que no eis com avants eras ja no vas á Ramalleras porque fa poch educat, y ab tas novas companyeras vas á un ball de societat.

No es que 'm causi desagrado, 'm te, si, sense cuidado tot aixó qu' á mí m' han dit: Deu t' arregli be 'l tinglado y trobis un bon marit.

Mes veyent que t' tornas fina recordart' dech, bella nina, qu' ants duyás mocadoret. Ara portas mantellina y acabarás en barret.

RAPEVI.

FESTAS MAJORS. Tenim lo gust de participar á las Societats de poblacions ahont se celebri **FESTA MAJOR**, que en la **LITOGRAFIA BARCELONESA de RAMON ESTANY, Carrer de Sant Ramón, 6,** trobaran un assortit inmens de cromos de totas classes, desde 'ls mes senzills y económichs als de gust mes refinat y artístich, propis pera la confecció de **PROGRAMAS, INVITACIONES, TITOLS DE SOCI, de FORASTER y de ABONAT, etc., etc.**

NOVETAT EN CARNETS DE TOTES CLASSES

PEBUS SUMAMENT REDUHITS

NOMS COMPLICATS

UN home molt ventajós en místicas iniciativas confeccioná un diccionari dedicat á escolas pías

Los mots que tanca aquet llibre sols son aquells mots que indican fruytas, aliments y cosas que alguns plens de picardia, lo seu sentit natural maliciosament cappingan.

Fullejant lo llibre aquest he trobat notas bonicas profitosas per las nenas esmeradas y senzillas que senten gran afició per llegir escripturas místicas.

Aqui van perquè no diguin que LA TOMASA no explica cosas que pugui llegir una noya santa y tímida. «Si algún cop van á comprar una tersa de sardina demanin *peix blau* Aixís la paraula no 's complica.

Fruyt fullós de la escarxofa estará mo i bé que 's diga; *Confits grossos* correspon als ous d' anech ó gallina. De las f. bas. *llegúm grós*. *fruyta tova* de las figas y de las patatas. *trunfas* es la cosa mes ben dita.

Binya terrestre dirán de la morada esbarginia. Si fan alguna picada dirán que fan *pica-pica* Si son senyoras y solen tenir en alguna finca masovés, ne dirán guardas... així 'l sant autor s' explica y 's va allargant disertant d' una manera concisa.

Totas las nenas que tinguin por de pecar, si practican aqueis mots tan especials, serà facil que s' abstingan de pecar venialment en 'questa enganyosa vida.

EMILIO SUNYÉ.

Ja 'm figuro que las contestacions á las preguntas citadas las hauré d' esperá ben assegut, per no cansarme, pero tot aixó que 's diu y 's re nena y que tal volta ningú desmentirá, fa venir al pensament lo recort d' unas frasses pronunciadas fa poch per lo ministre de la Guerra, frasses qu' enclouhen un pessimisme aterrador.

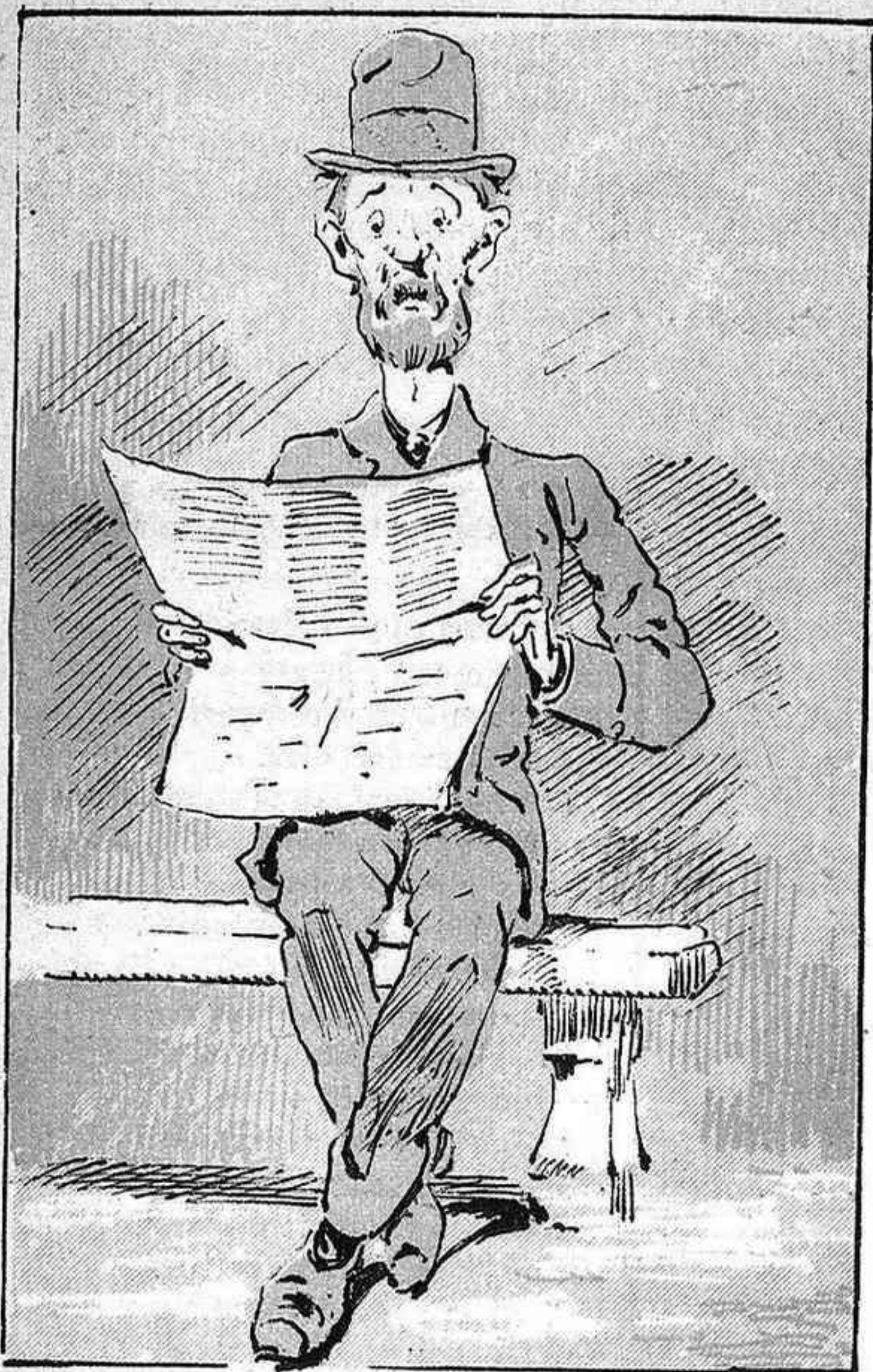
— Ojalá que no tinguessim barcos—exclamava lo general Correa en un moment d' espontaneitat.

¿Será questió de respondreli: Ojalá?

BERTRÁN DE L' Os.

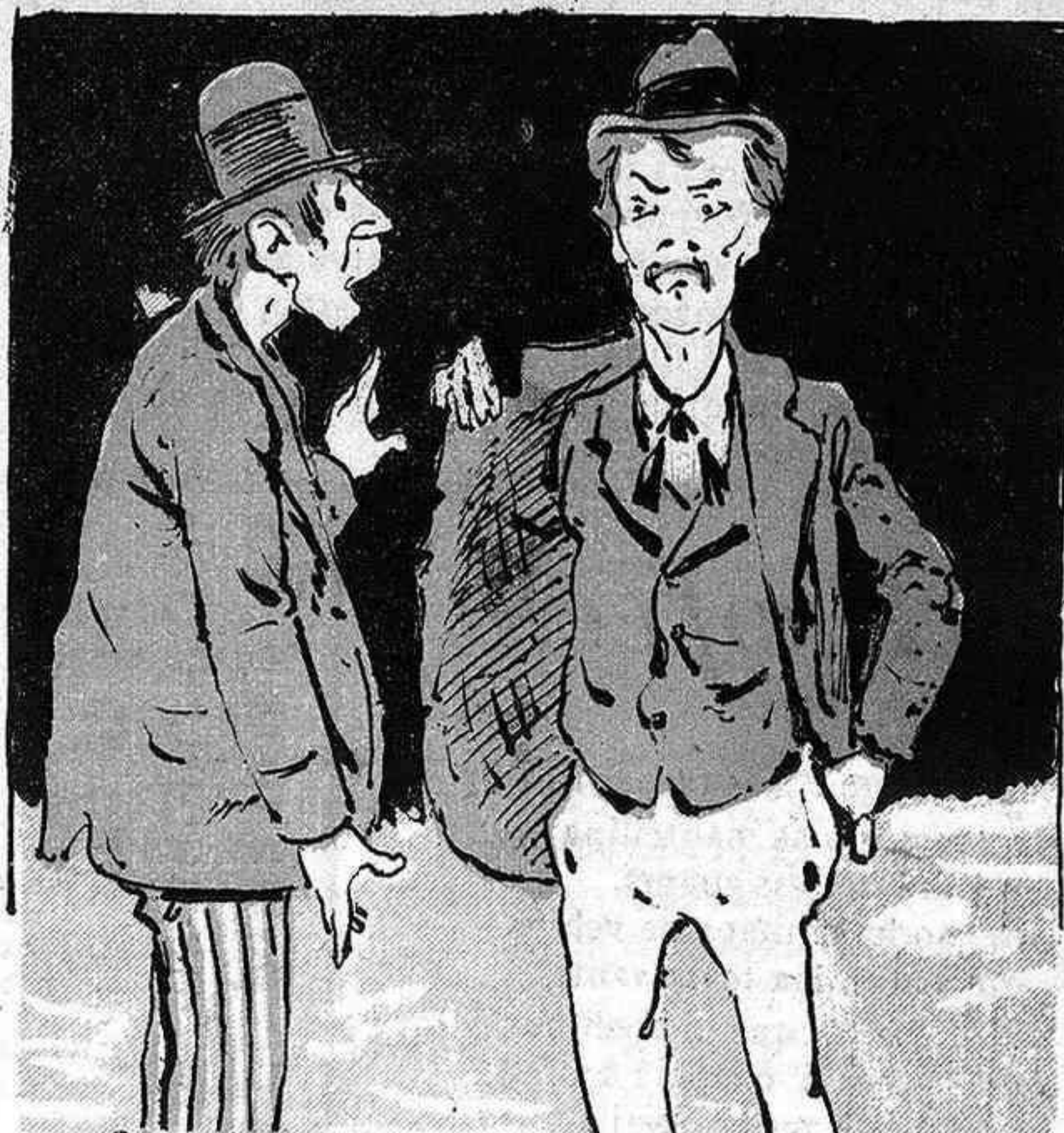
ACTUALITATS

-- «Lo bordegás y jo, grassos y ben cuydats. Aquet dematí, per esmorzar, nos han donat uns gustosos peus de porch ab naps ¡Quina llástima 'm fan los qu' han d' anar á fondas de sisos. Cervera.» ¡Tant que m' agada á mi 'l tocino! ¡Si ho sé, m' en vaig ab éll!

— Aixó no es sogra, es un diable, un gos de presa, una fiera. ¡Bé s' en podía havé' anat ab los barcos d' en Cervera!

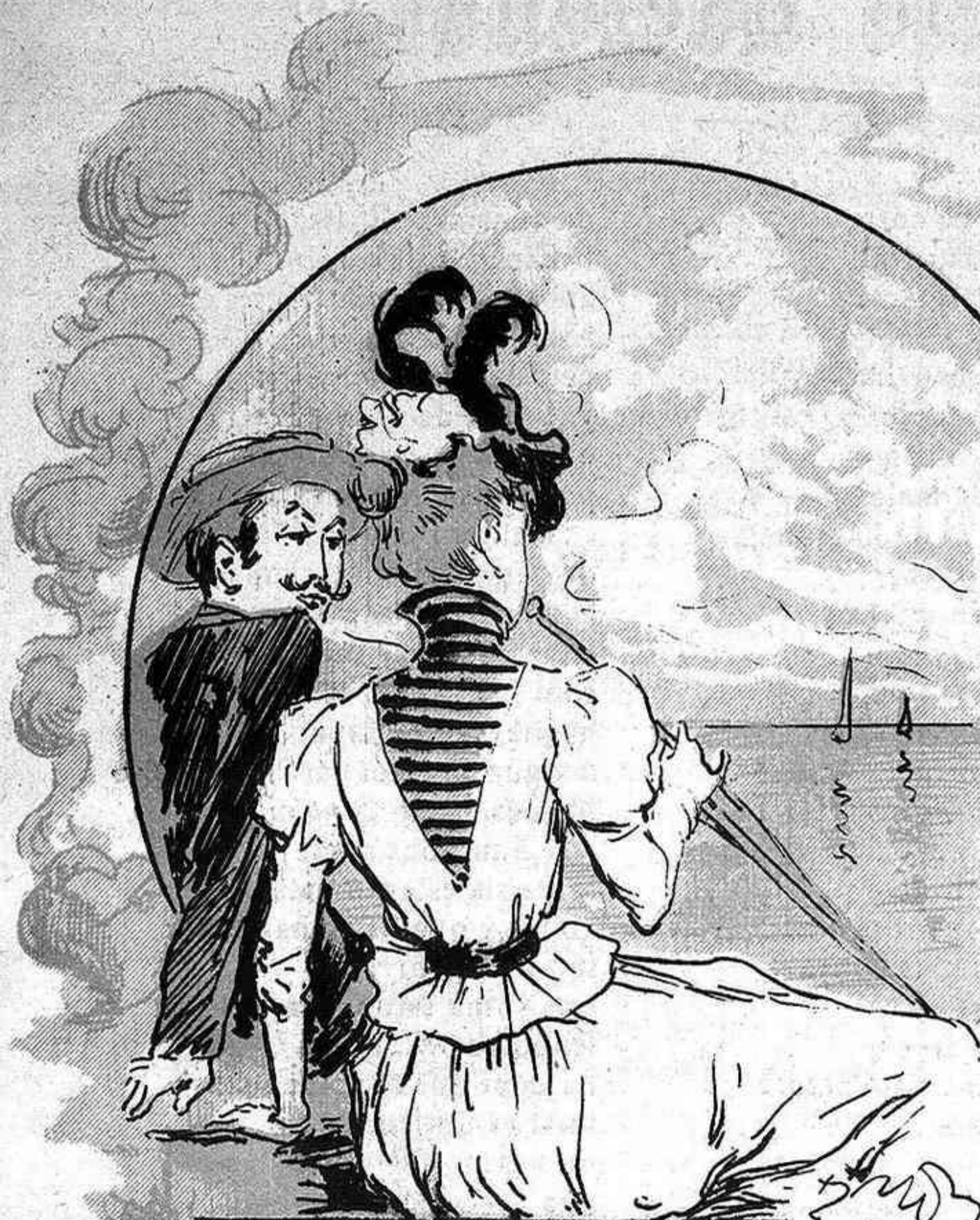
— ¡Que vingua los americans... y las americanas!
 — Pero...
 — Si, home; m' en esculliria una de recibo, per que aquesta que porto ja sembla un cedás.

¡Ay, Deu meu, quina vergonya!
 ¡Lo meu pudor!... ¡Quina pò!
 ¡Com soch soltereta... temo la americana invasió!

LA TOMASA
ALS BANYS

Vora al mar, y frech á frech
d' una dona de primera
qui 's recordarà d' en Shafter
d' en Sagasta ó d' en Cervera?

AB MUSICA DE "LA VIEJECITA"

—La Mariona ha cridat enfadada:
—¿Per que als banys te 'n vas?
¿Que no veus qu' als teus anys lo banyarte
pot ferte molt mal.

Y jo hi dit: si als banys vaig, Mariona,
no 'm banyaré pas;
hi vaig sols per mirar si recordo
aquells temps alegres, que no han de tornar

¡Es tot un *mon* d' hermosura!
¡Es bonica, de vritat!
Com pe 'l forat me la miro,
veig lo *mon* per un forat.

La suscripció nacional (1)

LA sang, la sang que déyam
en números passats,
qua ha ofert á gust lo poble,
com sempre, tres anys há,
per' defensar la Patria
á l' altra part del mar,
á dolls se n' es vessada;
á fonts s' ha esparramat;
que ño sembla que siga
l' Antilla, la mes gran,
sino un manantial pródich
d' esprit, líquit vital
del mes pur patriotisme
que hagi brotat jamay
de cap mes altra terra
del mon civilisat.

Mes, ab la sang aqueixa
que, com queda dit ja,
ha ofert á gust lo poble,
no n' hi ha prou per' lograr
lo que convé á la Patria
y á sos fills estimats;
que la sang tota sola
no pot obrirse pas
enllá dels viaduc es
obert entre 'ls viarany
del benestar y diuix,
las llars del sant treball;
lliure d' odis, venjansas,
de guerra entre germans;
per' arribá á la calma
del esperit, la pau.

La sang, sense l' auxili
del vil diner, res val;
sense la seva empena
sempre ha de deturar's
á mitj camí, per' forsa,
dels seus patriótics plans
per' mor' d' estarne obstruida
per l' ambició fatal
sa obra redemp ora
qu' es obra de Romans.

Per' xó en aquesta guerra
ab gent de lo mes baix,
gent que té per divisa
«trahir, roba y matar»
com ja de sang no 'n queda
ara mateix res clar!

de tanta com ne corre
fá tant temps riu avall
de la nosira desgracia
que rega tots 'ls camps
de la Patria espanyola
fértil en desenganys,
pesars de tota mena
y tots colors de mals;
com de sang, ni de llágrimas,
aviat no 'n rajarán,
convé que rajin quartos
pera pogué apagar
la sed de patriotisme
que acaba d' escanyarns'
de tant que 'ns han fet beure
sempre á galet uns quants
que Pares de la Patria
dihentse, al cap-de-vall
no son mes que padrastrs
causants de tots 'ls danys
fatigas y miserias,
deutes y ma's-de-cap,
que l' han llensada á perdre
per una eternitat.

*
**

Ab la intenció més bona,
ab una fé exemplar,
la Patria obrí, donchs, una
Suscripció nacional
pera posar á proba
l' amor patri dels tals
que de la Patria viuhem
y explotarla sols fan;
lo cor dels richs patriotas;
l' heroisme dels de dalt
que viuhem á la esquena
dels patriotas de baix,
(que aquestos van, 'ls únichs,
ab lo cor a la má.)

Vinga encabessar llistas
ab nobles títols llarchs;
vinga organisar festas,
concerts, sports y balls;
y vingan beneficis
de bombo, teatrals;
desprendiments may vistos
de bóssas... sens' buyda;
fortunas... apuntadas;
rasgos sublins; la mar

de quartos: tot' Espanya,
l' Espanya de arjant
abocá... de boquilla
sos inmensos caudals
per' defensar la honra
y 'l nom de nostre Estat
qu' esta en estat precari
poguentse 'n ben estar...

Y al fer l' arqueig lo dia
de passar comptes clars;
al sumar tantas sumas;
al 'ná á passar balans,
com si l' Angel maléfic
hagués fet lo grapat,
ó algún bruixot llarch d' unglas
hagués birlat 'ls naps
que á milions se creya
la Patria estavan dats,
ab tot y que 'ls sumandos
semblavan arrojar
una suma estupenda,
fenomenal..., lo cas
ha estat que aqueixa suma
total es un fracás,
un xasco, una rifada,
una decepció gran
per quins lo patriotisme
es un deber sagrat;
per quins donan sa vida
no poguent donar rals.

Si á rius la sang abocan
los pobres sens' piular,
¿perqué 'ls richs sas fortunes
no abocan també á mars?
¿Perqué aqueix egoisme,
aqueix interés fals
per nostra Patria aqueixos
que viuhem tan campants,
devant del sacrifici
sublim, sens exemplar,
del héroe aquet anónim
que 'n diuhem soldat rás?

¡Oh, Patria en creu clavada
pe 'ls juhús dels vils dollars!
¡Es l' Inri eu aqueixa
Suscripció nacional!

P. PET DEL CARRIL.

1. Compendi de la composició «Sang y diner» publicada en lo número 512.

INSTANTÁNEAS

Embabiocat te miro
y pé de goig suspiro
quan dius que del teu cor las portas m' obras,
En tos ulls m' enmirallo
y en veuremhi batallo
perque 'ls tens, nena, humits y molls de sobras.

Avuy he sapigut
que tens pentinadora
que 't fas arreglá 'l cap
cada dos ó tres horas
mes jo se que 'l cap teu
ja no te arreglo, noya.

J. STARAMSA.

UNA Y PROU

EN tot temps los individus que s' han sentit autors dramàtics, han abundat escandalosament; pero, ara, desde que á cada dos per tres nos fan saber los diaris, que l' autor tal ó qual cobra trimestralment y en concepte de drets de propietat unas bonicas sumas, neixen los autors com per generació espontànea y es ya mes fácil toparse ab una *celebritat*, que trobarse reunidas á la butxaca cinch monedas de cinch céntims.

¡Y es una verdadera llástima, que tants y tants se dediquin á ilustrarnos, quan la majoria serían mes aptes pera enllustrarnos las sabatas!

L' Angelet, un xicot que tenía unas mans magníficas pera estirar lo nyinyol y que fent de sabater hauría tingut, sens dupte, una vellesa sossegada, va agafar també la *passa* y ¡catacruch! va declararse émulo de Lope de Vega, Calderón y otras eminencias mes ó menos celebradas. Y rés: ab pochos dias, ab la mateixa frescura que posava mitjas solas y talons va escriure un drama ab quinze actes y seixanta quadros y vint pessas entre grossas y petites.

Es lo que ell deya: Ja que 'm llenso al teatro vull acaparar tot lo mercat. ¿Y com? *Rapidés* y economia. ¿Que vé un actor cómich que desitja un apropósit pera 'l dia del seu benefici, y es qüestió d' anar depressa? Donchs... ¡patim! ¡patám!... en menos que canta un gall deixo la obra llesta y del meu treball n' hi compto tres pessetas. Lo mateix que li faría pagar de mitjas solas y talons.

Però, Angelet,—replicava jo—consideri qu' avants de ser fadrí sabater va passar dos ó tres ó mes anys d' aprenentatge, y que fer una comedia que puga sentirse, *potser* es mes difícil que fer un parell de botinas. Ademés, hasta tractantse d' un autor desfogat, las pressas perjudican notablement lo treball; aixís es que del mateix modo que diu lo ditxo qu' ab temps y palla 's maduran las nespras, jo li asseguro qu' ab temps y talent se maduran las comedias; y tant se val que risqui com que rasqui, si no s' hi posan las dugas cosas, lo públich fa disbarats; com per exemple: Buydar d' un cop de patata un ull al autor; arrossegarlo á n' ell y á tots los seus parents, que 's troban entre bastidors, etc', etc.

—Però, ¿vol dir qu' es prudent cometre aquestas salvatjadas?

—Prudentíssim. Es mes: la verdadera salvatjada es del infelís que sense estudis previs, sense experiencia teatral, escriu pera 'l teatro com podría escriure á la familia. Hi ha molts camps pera cultivar, molts primeras materias pera elaborar... y 'l que no hagi nascut ab l' ingeni suficient pera escriure comedias, conreuant los camps y transformant los productes que 'ns dona la Naturalesa, 's fá tan digne de sa patria com l' escriptor mes eminent...

—¿Vol dir?

—¡No 'n dupti! ¡Quan vostè te gana, se la fá passar ab una comedia? ¡Quan té fret, no prefereix una capa á un drama, per bó que siga!

—Sab que casi bé té rahó. Però, no obstant aixó de veures anar lo nom pe'ls periódichs ha de ser molt bonich... y 'ls que 't coneixen deuen dir: *aquest es aquell que va fer alló que deya 'l diari*.

—No 'n fassi cas del nom, quan no vagi acompanyat de las obras. Ja 'n pot tenir de nom vostè, que si 'm fa unas sabatas ab las quals no pugui donar dos passos sense veure las estrellas, li diré: ¡Quédisselas! Lo que pot succehir, es que si vostè te una reputació sabateresca y 'm fa unas botinas que no 'm causin cap molestia, me semblin mes perfectas que las d' un sabater de menos anomenada. Desenganyis; lo que resulta dolent, ho hagi fet un sabi ó un ignorant, no es acceptable, y may, pero may, será una excusa 'l dir que s' ha fet depressa.

—Es que si jo vull compondre las obras depressa, no es per gust, sino per poguerlas donar mes barato.

—¡Ay, Angelet, las comedias no son una mercadería! Baratas ó caras, las ben escritas s' enlayran y las dolentas s' enfonzan al primer día.

—¿Y com se coneix la obra bona y la dolenta?

—Això ja es mes complicat. Lo públich es l' únich que pot jutjar, perque paga, y just ó equivocad ha d' acceptarse 'l seu fallo.

—¡Jo m' en rich del públich!

—Lo mateix farà ell ab vostè. Y si 'l públich no accepta las sevas obras, vostè 's veurá obligat á guardarlas en un recó de calaix, y, per lo tant, á continuar lo socorregut ofici que li donaren los autors dels seus días.

—¿Veure? vostè vé ab mí. Si 'ls meus pares van ser autors .. dels meus días, be puch ser autor jo, per alló que dihem «de pares á fills».

—També va equivocad. Es mes fácil ser autor d' una criatura sana y robusta que d' una bona comedia.

—En fi; senyor meu, á n' al cap jo m' hi sento alguna cosa y surtirá, jó li asseguro que surtirá.

—¡Donchs que surti!

Al cap d' uns quants días, á la nit, vaig trobar á l' Angelet á la Rambla. Lo seu pas era acelarad y anava de levita negra com si anés á un enterro. Portava bigoti refilat y rissat tot lo cabell com un xavalet á qui havés fet rissar la seva mama pera anar á la professó y despedia una forta olor d' essencia.

—¿Ahont aném tan cremats?—vaig preguntarli.

—¡Ay, no m' entretingui, Sr. Baldomero, qu' al teatro m' esperan! Vaig dirli que surtiría y avuy surtirá. ¡Aquesta nit m' estrenol!

—¡Bravo; ¿y com se titula l' obra?

—*Zapatero á tus zapatos*.

—¡Magnífich títul!

—¡Estigui bó!

—Estigui bonet y que Deu l' ampari.

—¿Com diu?

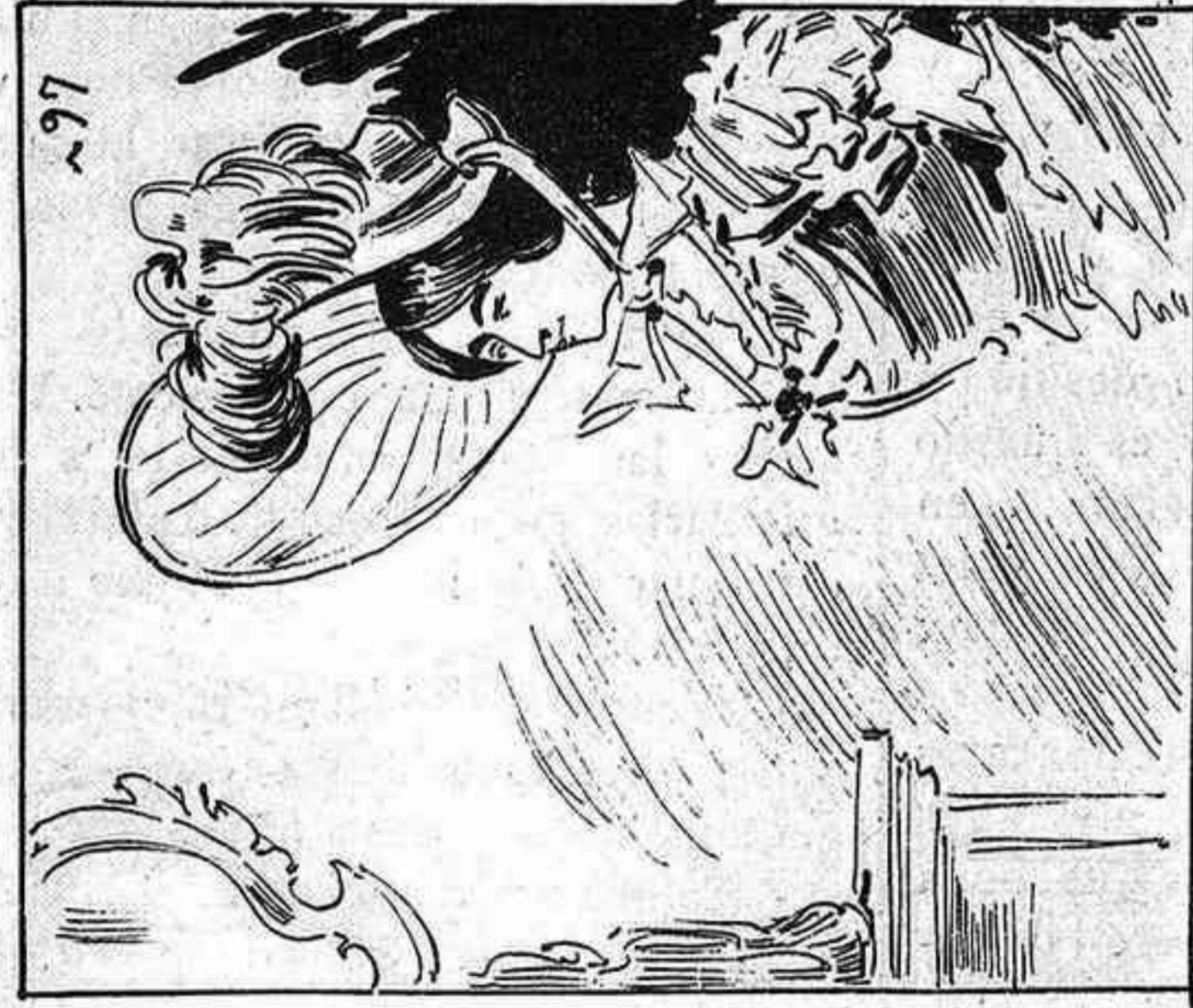
—¡Que Deu l' ajudi!

EN NOBRE LLONZA A BELLAS ARTS

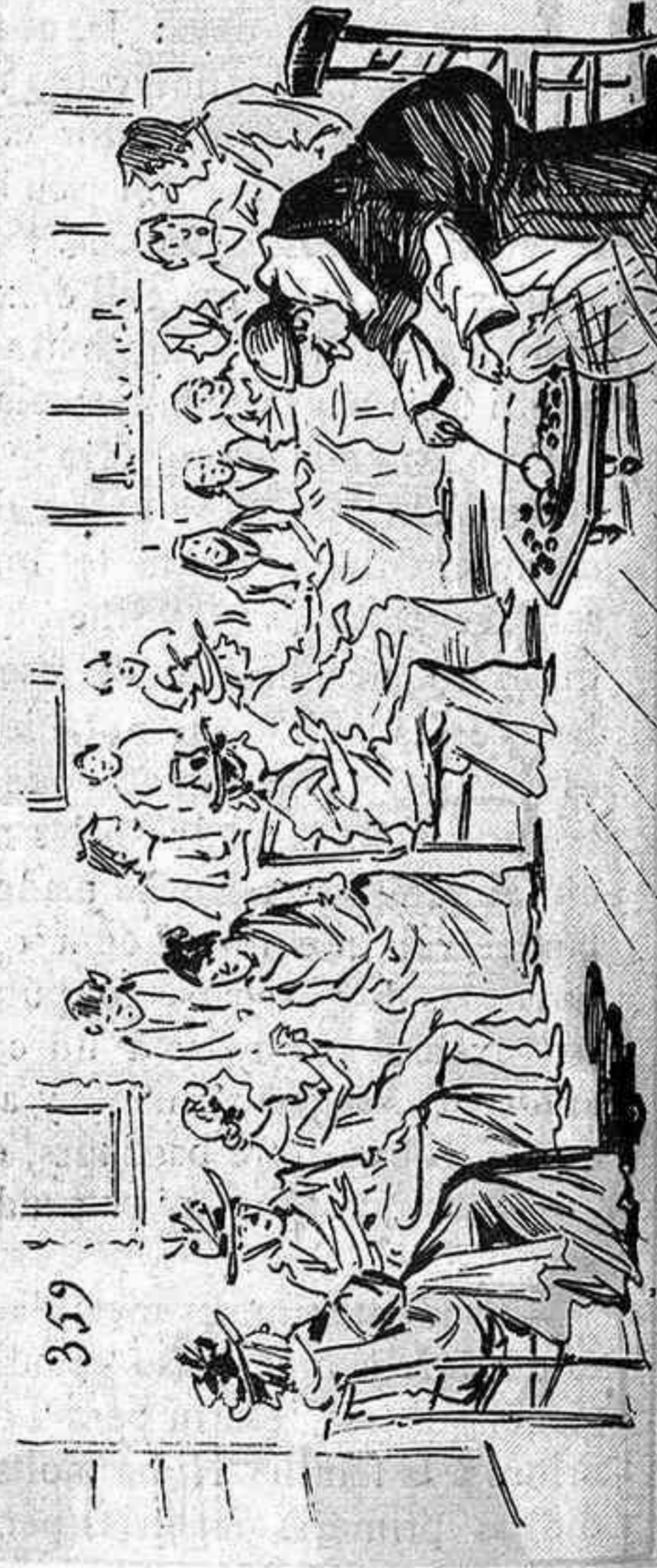
Mussiu Sim, Sim, Sim:
¡aquet bras es curt y prim!

—Lo meu nom es Sinforosa
y 'm quedo al detrás del march
perque ¡soch molt vergonyosa!

Rassa geganta del gall
atravesat de caball.
Medita per la carcanada,
fan dos metros de llargada.

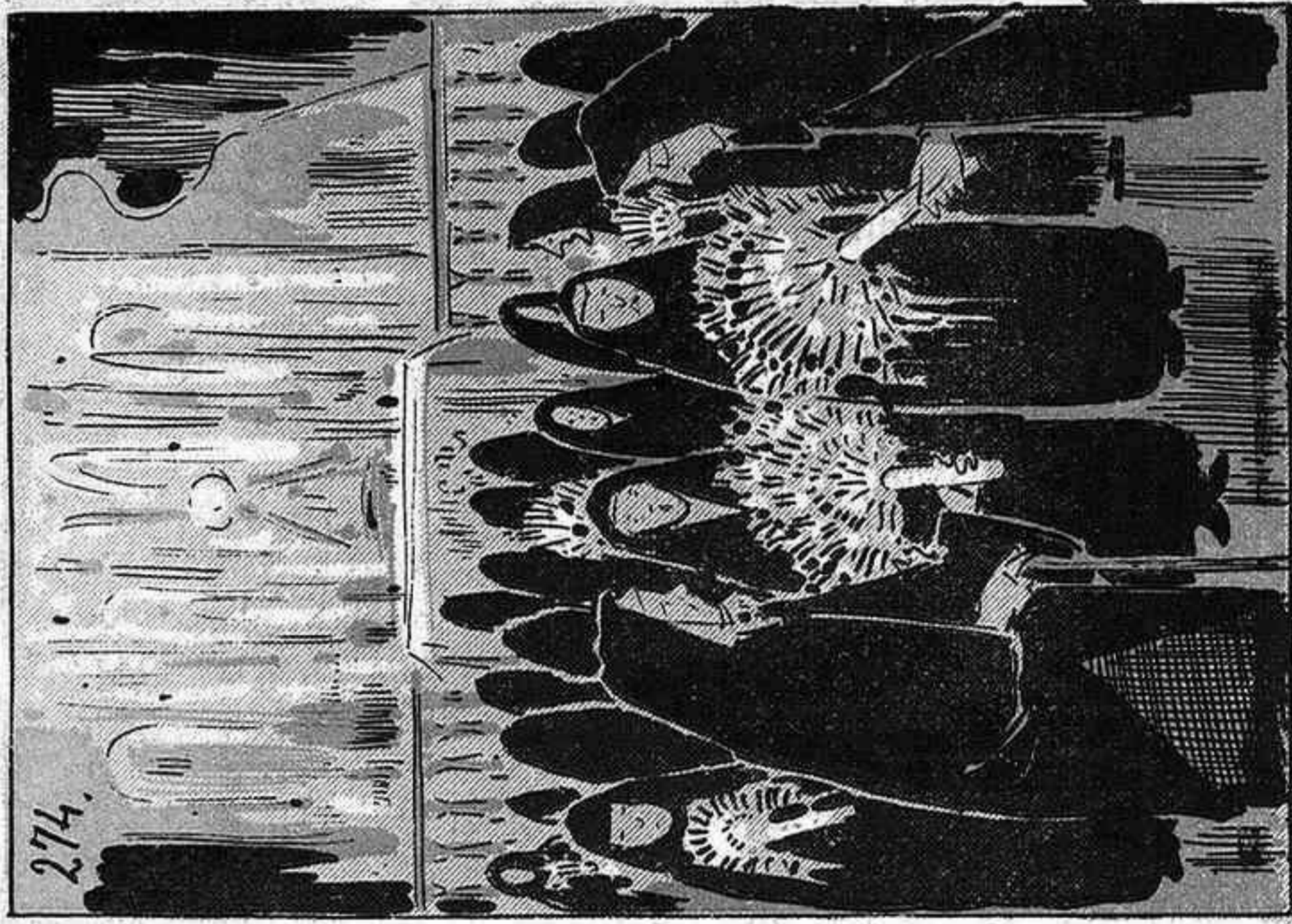
—¡Es Tots-Sants? —Endevinat.
Y esperan que las castanyas
s' hagin escalivat.

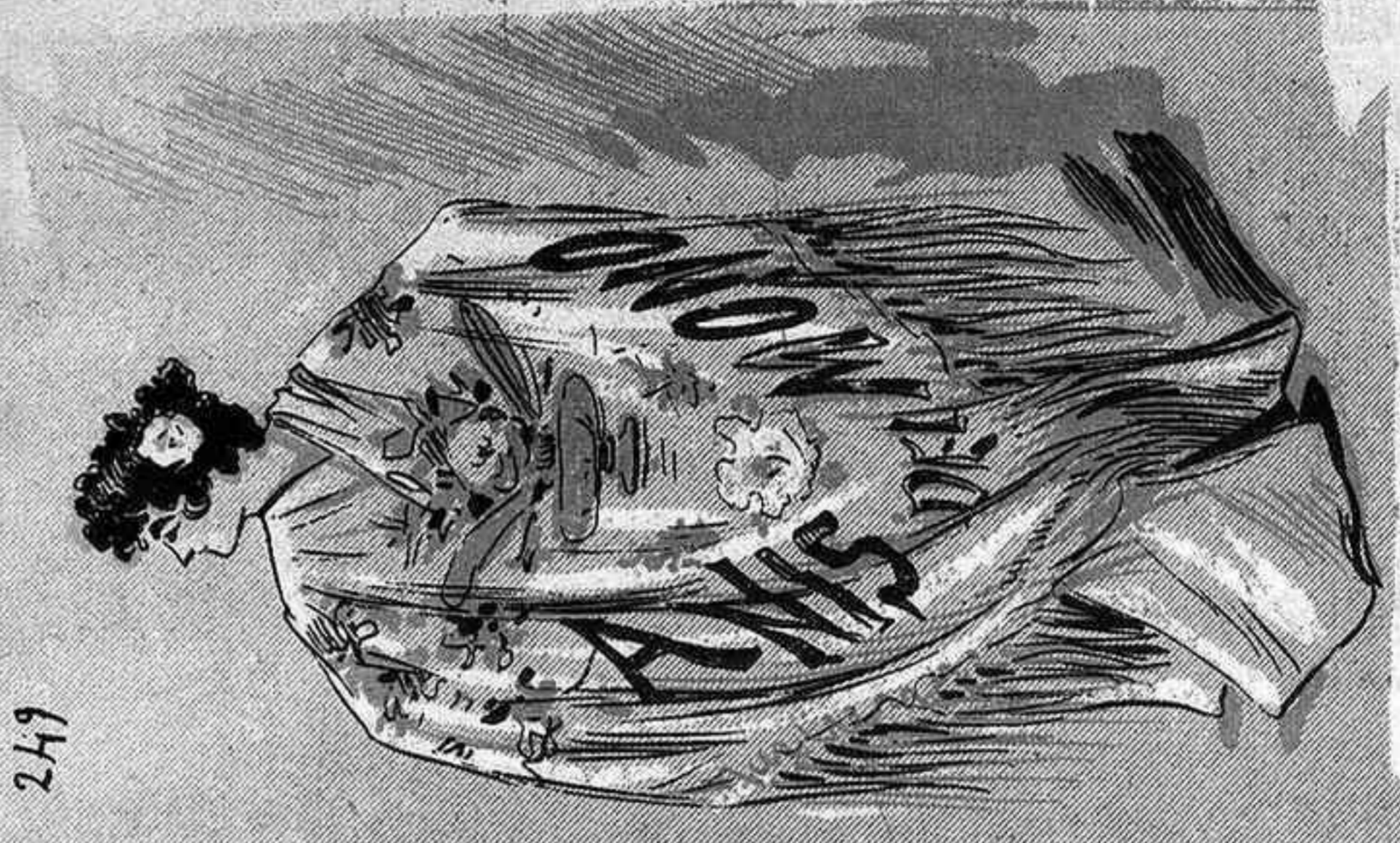
Quan al cel res lo coumçu,
no hi ha com un rovell d' ou

—¡No sé 'l qu' es, ja 'm poden creure!
¡No 'm puch acabá de seure!

Modernistas funerals
ab focs-artificials

Contemplantla m' en adono
que fá olor d' ANIS DEL MONO

Lo somni dels animals
sempre es gris, gris, gris,
sempre es gris, com such d' aufals!

¡Veniu, si sou gent com call!
¡veniu, que hi ha bona llana!
En la plaza de Santana
dies y siete, LA FOENAL.

La Treseta del safreig
esperant lo bombardeig.

Ab la seva ajuda confio.

Al cap de dos días vaig tornar á trobar al Angelet, y ansiós vaig preguntarli:

—¿Qué tal? Ja va sortir alló que se sentia al cap.

—Sí, senyor, va sortir en forma de bony, de resultas d' una ampolla que va tirarme un salvatge del galliner, aixís que vaig presentarme á rebre 'ls aplausos del públich.

—¿Y ara pensa reincidir?

—No senyor; ¡Una y prou! No fos cas que també reincidís lo salvatge de qui li parlava.

A. GUASCH TOMBAS.

Favoritisme

LA potencia del favor
don valor
avuy al mes insensat,
y sens' ell, l' inteligent
no te augment
y 's veu sempre atribulat.
Lo favor te tanta forsa
que pot torce'
la justicia ab mes bons fins,
y encare mes de torsar,
pot trencar
sa vara y ferla á bossins.
Dona á n' ell aquet poder
lo diner,
y á mes té la decendencia
de una santa molt preuhada
nomenada
la santa... conveniencia.
Avuy lo favoritisme
ab cinisme
fa lo que li don la gana,
al posar sa forsa en ristre
fa ministre
á qualsevol tarambana.
Fa arribar á concejal
al que val
per molt poch y en tot desbarra,
solsament tingui l' alicient
preferent
d' una descomunal barra.
Dona los mes bons destins
á ruhins,
á homes sense tó ni só,
y 'ls fa ser en pochs instants
vigilants
de nostra administració.
Posa dintre institucions
de fins bons,
homes d' instins depravats,
que procuran engreixar
y deixar
als demés descamisats.
Actualment en nostra Espanya
té gran manya
el favor, que 'l fatalisme
ha dut als que honrosos viuhem.

No en vá 'n diuhem
terra del favoritisme.
¡Desgraciat poble espanyol
com ton dol
vols mudar per l' alegría,
si un procedir tan fatal
é ilegal
te minva de nit y dial

E. S.

ESCLATS

Cada vegada que 't veig
tot lo cor se 'm destá á trossos,
y si no 't veig quan jo vull,
me sembla que ja no goso.

Me dius si t' estimo avuy
tant com altra temps t' aymava.. ?
No, tant; mes, molt mes encar,
puig que 't vull sense esperança.

Quan aquell jorn malhaurat
te vaig perdre d' aprop meu,
¡cóm s' allunyá 'l goig del cor
pera no tornar may mes!

Apagada ja del tot
la estrella de ma esperança,
busco mon últim consol'
y 'l veig sols en ton imatge.

Si quan te busco no 't trobo
y sols en somnis te veig,
malhaja l' instant que puga
cada jorn estar despert.

Al fons de mon ánima
la tristesa ha entrat;
no ha trobat sortida
y á dins s' ha quedat.

VALENTÍ CARNÉ.

Litografia Barcelonesa

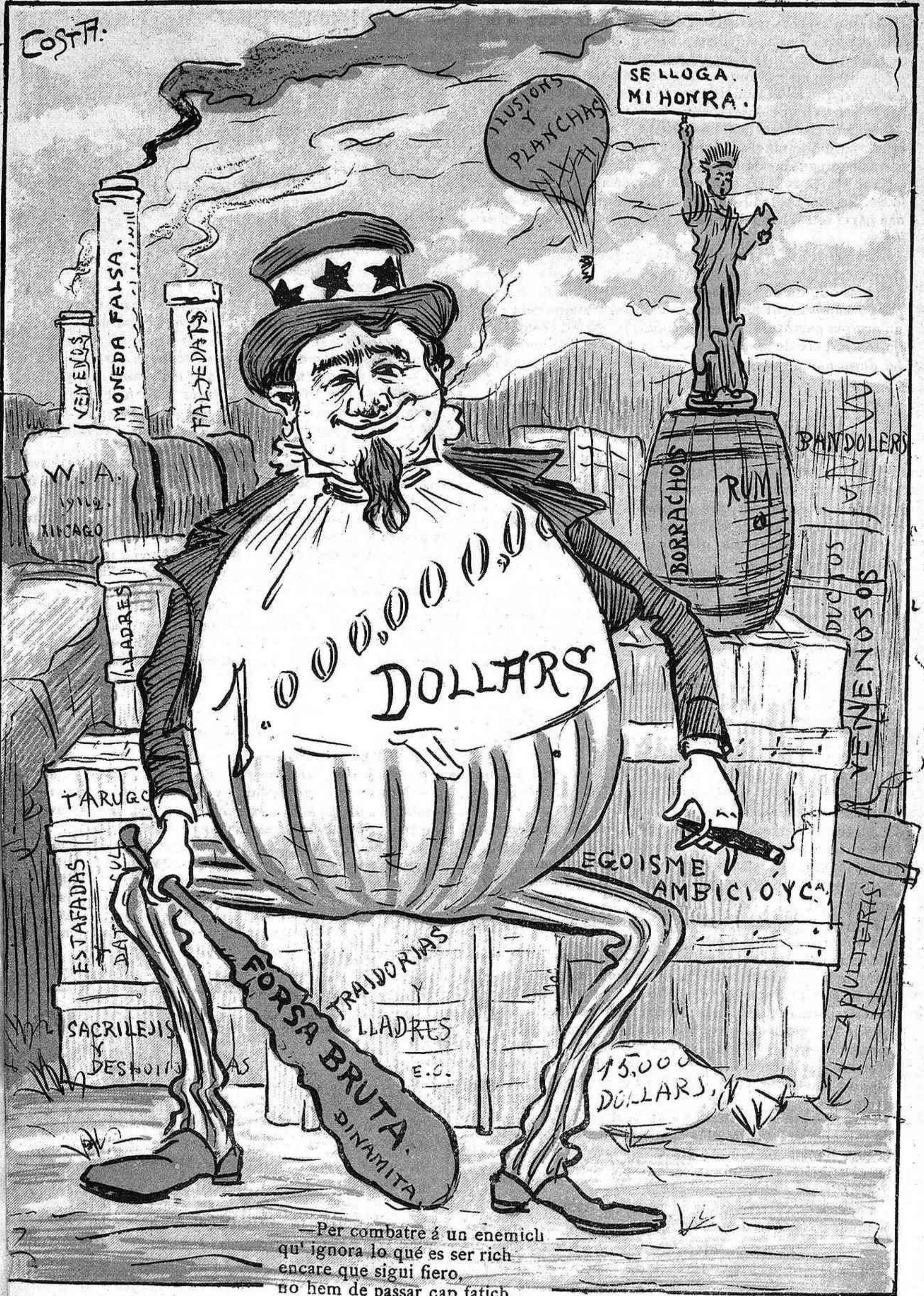

S.^a Ramon, 6
BARCELONA

PODEROSO GABALLERO...

COSTA.

— Per combatre á un enemich
 qu' ignora lo qué es ser rich
 encare que sigui fiero,
 no hem de passar cap fatich.
 ¡Poderoso caballero
 es D. Dinero!

TEATROS

LÍRICH

Notable aspecte presentava aquest elegant teatro la nit del benefici de la Sra. Tubau, que com preveyerem se veje assistit de nombrosa y escullida concurrència.

La obra de elecció fou la tan mano-ajada *La Dama de las Camelias*, que si bé hem de tributar elogis á la beneficiada per l'acert ab que desempenyá á la infelís protagonista (Margarita Gautier) hem de ser severs ab lo resto del personal, puig que no era digne de figurar en una de las primeras companyias de E-panya.

Ni lo Sr. Garcia Ortega 'ns convencé ab lo Armando, ni lo Sr. Valero ab lo Jordi Duval y en quant á las segonas parts semblavan dignes de una companyia de... novillers.

Una pregunta ¿perqué haventhi en la companyia lo notable actor Sr. Vallés se l'ha postergat tant, de manera que mes que un dels primers actors que te la escena espanyola ha vingut figurant en la present temporada com un simple partiquin, que personatjes per éll creats com ho fou lo pare de *Mogda* y hasta lo pare de Armando en *La dama* han sigut desempenyats per actors que per anys que tinguin de escena duptem arrivin á la altura del Sr. Vallés?

Que també son intrigas de bastidors?

Lo despido de la companyia tingué lloch lo diumenje últim ab *La corte de Napoleón* y ¿com quedan las funcions que faltan pera cumplir l'abono?

Qu' es que no hi hagueren abonats?

Desitjem vivament que quan en altra temporada nos visiti la Sra. Tubau, tingui en son repertori obras de menos fums y mes valer que *La corte* á fi de que puguem veurer mes variació.

NOVETATS

Las moltas simpatias que te captadas lo Sr. Diaz de Mendoza, las veje patents en la nit de son benefici, ja que lográ lo pié mes extraordinari de la temporada y per l'acert ab que desempenyá lo «Manelich» de *Tierra baja* se senti calurosament ap'audit en varias escenas y de un modo extraordinari en los finals dels actes segon y tercer.

Molt bé lo secundaren la Sra. Guerrero aixis com la Srta. Ruiz y los Srs. Gimenez, Diaz, Carsi y Martí, de manera que *Tierra baja* ha sigut una de las obras que ha tingut mes arrodonida execució.

Fou estrenat després lo quadro intim *Madre mia!* que no te altre defecte que resultar massa ant quat dadas las exigencias actuals del teatro.

Ab tot, la perfecta execució que lográ y la inmillorable presentació escénica ab que fou revestit, sigué motiu de que s'aplaudís hasta ab entussiasme, mereixent per tal motiu nostres elogis la Srta. Cancio y los Srs. Carsi y beneficiat.

Dimars últim tingué lloch la despedida de la companyia ab altre pié dels que forman época.

Los molts aplausos que sentiren los artistas en lo transcurs de la obra representada *El vergonzoso en palacio*, foren mostra evident del agrado ab que nostre públich ha vist sa permanencia desitjantlos un prompte retorn, ja que la Empresa Guerrero ha cumplert fielment tot lo promés en lo cartell de inauguració, no aburrint á la concurrència que hi ha assistit ab lo abús de las repeticions, de manera que totas las setmanas hi hagut variació comp'erta de obras.

Pera disapte se anuncia la reapertura ab una companyia de sarsuela del género clásich, de la que 'n forman part la Sra. Fons y los Srs. Alcántara, Querol y Roselli, baix la inteligent direcció del reputat mestre Sr. Perez Cabrero.

La obra de debut, será la coneguda de Eguilaz y Oudrid titulada *El molinero de Subiza*.

GRAN-VIA

Si bé la companyia de sarsuela en la pasada setmana no

'ns ha donat cap estreno á causa de haverli sigut precis aplassar lo de *Los ratones*, á fi de que estés degudament ensajat y qual estreno estava anunciat en definitiva per ahir, en cambi la coreografica ha posat ab gran ap'auso los balls *Zoraida, huri del harém* y *Gran Eden parisien* que te tanta similitut al conegut *Al Mabillo* com una gota d'aygua á altra gota, havent demostrat ab ells que la parella Barber-Tomás igual brilla en lo género espanyol que fins ara 'ns havia presentat com en lo francés que are executa, ja que *Gran Eden parisien* es francés de pura sangre, puig es un complert *quadrille*.

Además de la sarsue a *Los ratones*, que com hem dit debia estrenarse ahir, hi ha en preparació *La niña de Villagorda* pera demá divendres.

NOU RETIRO

Regular éxit ha obtingut la sarsuela de Jacques y Brull titulada *El angel caido*, en la que s'hi distingí la triple Srta. Alvarez.

Desde disapte passat ha entrat á formar part de la companyia la Srta. Manuela Rodriguez que debutá ab 'a Luisa de *La viejecita* y si bé en dita nit obtingué una rebuda freda se degué á lo emocionada que 's trobava, pero en las nits consecutivas ha fet gala de una afinadissima veu y bonica escola de cant, fent que 's vejes sumament ap'audida principalment en la cantilena del *duo* del segon quadro que sens dupte es la tip'e que mes be l'ha cantada de totas las que l'han precedit en nostres teatros.

Además en la present setmana s'ha estrenat en aquest teatro, la obra de Romea y Caballero, titulada *El padrino de El Nene*, que s'hi feren aplaudir ab justicia la Sra. Alvarez y lo Sr. Castillo; los demás artistas si be no hi están á la altura d'altras obras, ab tot hi donan un bon conjunt.

Al Sr. Montero, si no s'hagués de agraviar li aconsellaríam procurés apartarse en tot lo posible de personatjes en que hi tingui cantábils de compromís, ja que éll deu saber que la seva veu no es gens á proposit per lluirse en l'art de Euterpe y si be es flexible á tots los registres en cambi es poch simpática als oídos dels espectadors. La proba de lo que li manifestem está en lo *duo* que té en aquesta obra, que si se l'aplaudeix es mes per deferencia que per agrado.

TIVOLI

CIRCO EQUESTRE

Ab l'atracció de lo sobremanista O'Connor que cada nit agrada mes, troupe Cristiany, saltador Ripello, domador Malleu y clowns Tonino y Antonet, ha lograt reanimarse de un modo tan extraordinari que en algunas representacions hi han hagut verdaders plers.

En la funció donada en lo dilluns últim á benefici del clown Antonet, aquet feu gala de ser un notable imitador del célebre Frégoi, per lo que sigué molt aplaudit.

Lo Sr. Alegria, ab tot y lo numerós personal que actualment te en sa companyia, sabem que té varios debuts en porta, á fi de que ab ells se logri amenisar mes l'espectable.

UN CÓMICH RETIRAT

Campanadas

Varios joves de la bona societat d'aquesta capital, han organisat una festa *sui generis* que tindrà lloch en la Rambla de Catalunya y local denominat *Sport Gallístico Barcelonés* la verbena de Sant Jaume.

A jutjar p'als preparatius que s'están fent promet ser una festa lluhidissima.

Lo local estará convenientment arreglat y servit lo restaurant per un dels becos qu'han fet passar millors ratos als *gourmets*, á fi de que 'ls concurrents y concurrentas desitjin la repetició de festas per l'estil.

Las invitacions son molt buscadas, y s' espera, ab fonament, que no n' hi haurá pera qui en vulgui.

¡A espavilarse tocan!

✱

Roblen, lo comandant del *Iowa*, ha fet á un periodista americá, lo següent relato referent á l' arribada del comandant del *Vizcaya*, á bordo del esmentat barco enemich.

«Un bot va dirigir-se al *Iowa*, conduhint á l' Eulate; com siga qu' aquet estava visiblement ferit, va baixarse una cadira per sostenir-lo, y 'ls meus marinos van preparar-se á rendir los corresponents honors al comandant espanyol, mentres jo l' esperava per' saludarlo. Quan lo presoner va trobar-se á cuberta, los marinos van presentar las armas y l' Eulate s' aixecá ab dificultat de sa cadira y va saludar ab grave dignitat. Va treures l' espasa, y va besarne respetnosament lo punyo. Las llágrimas mollavan sos ulls. Luego, feu acció d' entregarme l' espasa; pero, naturalment, vaig negarme á rebrela.

Quan la tripulació del *Iowa* vegé aquesta escena, va prorrompre en aclamacions frenéticas. En lo moment en que jo conduhia al comandant Eulate á ma-cambra, al objecte de que 'ls metjes poguessin examinar sas feridas, los depósitos de municions del *Vizcaya* feren explosió, produhint un soroll formidable y projectant una inmensa claror. Lo comandant exclamá: «¡Adeu, *Vizcaya*! ¡Contempleu mon barco estimat com me deixa per sempre!»

No pot negarse que la narració del comandant Roblen es emocionant y 's presta á ser posada en escena: pero, no obstant va emociar-nos mes lo comandant Eulate, quan, ab tota sa duresa é imprudencia va desafiar al poble de Nova-York, qu' ara ab tot son sentimentalisme.

L' Eulate 'ns proporciona un epilech de drama romántich, quan hauriam preferit un final de poema heróich.

✱

Copiém d' un periódich:

«En los primers dias del bloqueig de la Habana va ocórrer un cas cómic.

Quatre barcos americans perseguian devant de Cojimar á un barco de vela espanyol.

Lo patró que navegava ab vent favorable y veyá aprop la protecció dels nostres canóns, va tractar de guanyar temps, pera lo qual va fer-se 'l sort al primer avis.

Repetit aquet y tement que 'l tercer disparo fos ab bala va issar, després de llargas maniobras, un sach de sucre en lloch de la bandera.

Assombro en lo barco americá. Ningü coneixia 'l país á que pertenyia aquell pabelló.

Nou avis pera sortir de duptes. Lo barco espanyol va arriar lo sach y torná á issarlo al cap d' un rato.

En resum: ab aquesta astucia va lograr lo patró son propósit, puig quan á última hora va aixecar lo pabelló espanyol ja estava prop de la costa, y al cap de poch entrava á la bahía de l' Habana, després d' haver burlat en forma grotesca al enemich.»

✱

Llegeixo en un periódich estranger detalls del combat de Santiago de Cuba, que no he vist en cap altre espanyol, y es llástima, perquè pintan d' un modo gráfich la heróica serenitat de nostre marineria. Diu aixís, lo capitá d' un barco yanki:

«Puch dir que hi assistit á escenas d' un heroisme, d' una disciplina y d' una abnegació increíbles. Un marino del *Vizcaya* tenia 'l bras esquert destrossat aguantat solzament per medi d' un bocí de pell, algun fragment á la altura de l' espatlla; donchs aquest home saltá dins de la nostra embarcació sense ajuda de ningü y un cop din-

tre s' adressá y va ferme 'l saludo militar igual que 's tractés d' una visita de cerimonia».

«Várem pujar á bordo á un altre tripulant, al qui una bala se li havia emportat la cama dreta y ni una queixa, ni un crit de dolor va escapárseli en presencia nostra.»

«Recullirem en poca estona 272 espanyols presoners, y la cuberta del barco, neta y pulida avans, quedá desseguida roja de sanch espanyola...»

Com aquest, han sigut molts 'ls marinos yankis que s' han quedat admirats, devant de l' estoicismo del soldat ó del mariner espanyol.

Pero mes admirats devian quedar encare al veure qu' agafavan vins á l' almirant ploricó y á tantas dotzenas de brillants oficials.

Pero val á dirho, mes admirats hem quedat nosaltres, 'ls espanyols!

Solzament qu' aixís com 'ls nort-americans haurán expressat la seva admiració ab «ahs» y «ohs» nosaltres ho hém fet ab «ex» y «¡uix!»

✱

Lo *Ciéro*, aquell bona pessa del carrer de Lauria diu en un article sobre la questió palpitant titulat *Quien es el culpable*, lo següent:

«Llorad, llorad hermanos

«todos en él pusisteis vuestras manos.

«Y efectivamente, todos absolutamente todos tenemos «más ó menos participación en los males que nos afligen.»

¡Aquesta afirmació já es 'l colmo de la barra! Lo senyor Mencheta sab molt be que seguint los consells del Sr. Pi Margall y las solucions de *esos separatistas vergonzantes* que se llaman *regionalistas* tot aixó no hauria passat.

En lloch de prestarlos 'hi la deguda atenció, insultava allavors al primer y espiava als segons, 'ls feya suspendre 'ls periódichs y 'ls portava á la presó.

De manera que demostra un desvergonyiment propi de 'n Lée, al dir que *todos en él pusisteis vuestras manos*.

Lo sensible es que tots per igual tindrem de pagar 'ho.

✱

Segons *Le Temps* de Paris al saber-se á Madrid la noticia de la pérdua de la esquadra Cervera, s' alborotá l' exércit y fou precis que lo general Chinchilla y la *infanta Isabel* anéssin pe'ls quartels imposant la calma.

Referint-se al mateix assumpto relata *Le Petit Marseillais* que á Madrid 's tregué pe'ls carrers en professó lo cos de Sant Isidoro.

Finalment segons *Le Jour* s' está organisant á Sevilla un esquadró de picadors de toros per anar á Cuba á haver selas ab los nort-americans.

'S veu que la inventiva dels periodistas francesos deixa endarrera á la dels yankis, que ja es tot quan se pot dir.

✱

Segons sembla, l' inventor Daza que 'ns havia de salvar de las esquadras yankées, no ha demostrat encara la eficacia del seu invent.

Y donchs, alló dels proyectils del tamanyo d' una locomotora, que havian d' esmicolar 'ls barcos yankées igual que si fossin aveïllanas, ¿qué s' han fet?

Al llegir lo de la locomotora desseguit vaig dir ho;— ¡Massa grossa! (La locomotora, per supuesto).

¡Andatús havia de ser!

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, Sant Ramón, 6. — BARCELONA

TRENCA - CLOSCAS

TARJETA

XARADA

Metall invers es primera
dos-primer es un nom d'home
una vocal la derrera
y si buscas una estona
trobarás que hu-dos-tercera
es teatro de Barcelona.

PERE SALÓM.

R. MATÓ

MANILA

Formar ab aqueixas lletres deguda-
ment combinadas lo títul de un dra-
ma de D. Angel Guimerá.

J. S. C.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7--Nom de dona
- 7 1 7 3 4 2--Nom d'home
- 6 2 1 7 5-- » » »
- 7 5 4 5--Carrer de Barcelona
- 3 7 5--Poble catalá
- 3 2--Nota musical
- 6--Consonant

E. TORRENT COSTA.

TRIANGUL

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

GEROGLÍFICH

S I O

L L

I

Ferro-carril

K K

T T T

O O

F I

PEPET PANXETA.

Sustituir los punts per lletres, de
manera, que llegidas vertical y hori-
sonta'ment, donguin per resultat: 1.^a
ratlla: Nom d'home; 2.ª: Cupido n'es
lo deu; 3.ª inversa: Preposició; 4.ª in-
versa: Musical; 5.ª: Consonant.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 512

=

- Logogrifo numérich.—Crisanto
- Xarada.—Mariana.
- Tarjeta.—Sebis a! cap.
- Geroglífich.—Per banyas los bous.

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 514.

=

- Xarada.—Vi-o-la.
- Tarjeta.—Montserrat—Tordera—Llers—
Joana—Menta—R.
- Geroglífich comprimit—Terra baixa.
- Triangul.—C a r l o s
a n e l l
r e s a
l l a
o l
s

Logogrifo numérich.—Filomena.

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY,
-c. Sant Ramón, 6.- BARCELONA -

Quatre noms, qu' al nostre entendre,
ja diuhen prou per si sols...
¡Una llàgrima als pobrets,
braus marinos espanyols.